

חוק חובת המכרזים, תשנ"ב-1992

רשויות ומשפט מנהלי – מכרזים – חובת מכרזים – העדפת תוצרת

תוכן ענינים

2	Go	הגדרות	סעיף 1
3	Go	חובת מכרז	סעיף 2
3	Go	תנאים להשתתפות במכרז	סעיף 2א
3	Go	עידוד נשים בעסקים	סעיף 2ב
4	Go	פטור לעסקת חוץ	סעיף 3
5	Go	סייג להתקשרות	סעיף 3ב
5	Go	פטור ממכרז, מכרז סגור ודרכי עריכת מכרז	סעיף 4
5	Go	התקשרויות של מערכת הבטחון, תאגיד מקומי ומוסד להשכלה גבוהה	סעיף 5
5	Go	תקנות	סעיף 5א
6	Go	שמירת דינים	סעיף 6
6	Go	ביצוע	סעיף 7
6	Go	תחילה	סעיף 8
6	Go	הוראות מעבר	סעיף 9

חוק חובת המכרזים, תשנ"ב-1992*

1. בחוק זה -

הגדרות

"תאגיד ממשלתי" – חברה ממשלתית, חברה- בת ממשלתית, או תאגיד שהוקם בחוק;
"מקרקעין" - כהגדרתם בחוק-יסוד: מקרקעי ישראל;
"מערכת הבטחון" - צבא-הגנה-לישראל, משרד הבטחון ויחידות הסמך שלו, וחברות ששר הבטחון אחראי עליהן.
"קופת חולים" - כהגדרתה בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994;
"מועצה דתית" - מועצה דתית שהוקמה מכוח חוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב],

(תיקון מס' 8)
תשנ"ז-1996
(תיקון מס' 9)
תשנ"ח-1998

* פורסם ס"ח תשנ"ב מס' 1387 מיום 12.3.1992 עמ' 114 (ה"ח תשנ"א מס' 2073 עמ' 354).
תוקן ס"ח תשנ"ב מס' 1400 מיום 13.8.1992 עמ' 250 (ה"ח תשנ"ב מס' 2140 עמ' 405) – תיקון מס' 1.
ס"ח תשנ"ג מס' 1407 מיום 7.1.1993 עמ' 22 (ה"ח תשנ"ג מס' 2150 עמ' 336) – תיקון מס' 2.
ס"ח תשנ"ג מס' 1419 מיום 14.5.1993 עמ' 108 (ה"ח תשנ"ג מס' 2151 עמ' 36) – תיקון מס' 3; תחילתו ביום 16.5.1993.
ס"ח תשנ"ד מס' 1440 מיום 21.11.1993 עמ' 25 (ה"ח תשנ"ד מס' 2216 עמ' 90) – תיקון מס' 4; תחילתו ביום 15.11.1993.
ס"ח תשנ"ד מס' 1459 מיום 24.3.1994 עמ' 122 (ה"ח תשנ"ד מס' 2260 עמ' 396) – תיקון מס' 5; תחילתו ביום 16.3.1994.
ס"ח תשנ"ד מס' 1472 מיום 8.7.1994 עמ' 244 (ה"ח תשנ"ד מס' 2288 עמ' 528) – תיקון מס' 6; תחילתו ביום 29.6.1994.
ס"ח תשנ"ה מס' 1495 מיום 22.12.1994 עמ' 46 (ה"ח תשנ"ה מס' 2312 עמ' 65) – תיקון מס' 7.
ס"ח תשנ"ז מס' 1607 מיום 7.1.1997 עמ' 33 (ה"ח תשנ"ז מס' 2556 עמ' 32) – תיקון מס' 8 בסעיף 15 לחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 1997), תשנ"ז-1996; ר' סעיף 15(ב) לענין תחילה.
ס"ח תשנ"ח מס' 1645 מיום 15.1.1998 עמ' 73 (ה"ח תשנ"ח מס' 2690 עמ' 20) – תיקון מס' 9 בסעיף 25 בחוק להגברת הצמיחה והתעסוקה ולהשגת יעדי התקציב לשנת הכספים 1998 (תיקוני חקיקה), תשנ"ח-1998; תחילתו ביום 1.4.1998.
ס"ח תשנ"ח מס' 1663 מיום 31.3.1998 עמ' 185 (ה"ח תשנ"ח מס' 2675 עמ' 178) – תיקון מס' 10.
ס"ח תשס"א מס' 1791 מיום 4.6.2001 עמ' 392 (ה"ח תשס"א מס' 3000 עמ' 622) – תיקון מס' 11; ר' סעיף 3 לענין תחילה ותחולה.
ס"ח תשס"ב מס' 1824 מיום 21.1.2002 עמ' 100 (ה"ח תשס"ב מס' 3010 עמ' 671) – תיקון מס' 12.
ס"ח תשס"ב מס' 1861 מיום 30.7.2002 עמ' 512 (ה"ח תשס"ב מס' 3171 עמ' 886) – תיקון מס' 13; ר' סעיף 2 לענין תחילה ותחולה.
ס"ח תשס"ג מס' 1874 מיום 20.11.2002 עמ' 59 (ה"ח תשס"ג מס' 3162 עמ' 851) – תיקון מס' 14; תחילת תוקף התיקון 30 ימים מיום כניסתו לתוקף של תקנות לגבי עסקאות של תאגיד מקומי, כאמור בסעיפים 4, 5.
ס"ח תשס"ג מס' 1875 מיום 21.11.2002 עמ' 83 (ה"ח תשס"ג מס' 3188 עמ' 959) – תיקון מס' 15; תחילתו ביום 1.1.2003 ור' סעיף 2 לענין תחולה.
ס"ח תשס"ג מס' 1901 מיום 6.8.2003 עמ' 545 (ה"ח הממשלה תשס"ג מס' 45 עמ' 574) – תיקון מס' 16.
ס"ח תשס"ה מס' 2031 מיום 2.10.2005 עמ' 1004 (ה"ח הממשלה תשס"ה מס' 205 עמ' 1238) – תיקון מס' 17; תחילתו ביום 1.8.2005; ר' סעיפים 3, 4 לענין תחולה ותוקף. ת"ט ס"ח תשס"ו מס' 2038 מיום 8.12.2005 עמ' 54.
ס"ח תשס"ו מס' 2057 מיום 15.6.2006 עמ' 356 (ה"ח הממשלה תשס"ו מס' 236 עמ' 298) – תיקון מס' 18 בסעיף 60 לחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2006), תשס"ו-2006; ר' סעיף 62 לענין תחילה.
ס"ח תשס"ח מס' 2142 מיום 27.3.2008 עמ' 385 (ה"ח הכנסת תשס"ח מס' 188 עמ' 68) – תיקון מס' 19; תחילתו שישים ימים מיום פרסומו ותחולתו על מכרזים שיפורסמו מאותו יום.
ס"ח תשע"א מס' 2270 מיום 30.12.2010 עמ' 136 (ה"ח הכנסת תשע"א מס' 250 עמ' 426) – תיקון מס' 20 – הוראת שעה; תוקפו לשנתיים.
ס"ח תשע"ב מס' 2356 מיום 14.5.2012 עמ' 390 (ה"ח הכנסת תשע"ב מס' 440 עמ' 100) – תיקון מס' 21.

התשל"א-1971;

"מוסד להשכלה גבוהה" – מוסד מהמוסדות המפורטים להלן, שהממשלה משתתפת בתקציבו, במישרין או בעקיפין:

(תיקון מס' 18)
תשס"ו-2006

(1) מוסד מוכר כמשמעותו בסעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958 (בסעיף זה – חוק המועצה להשכלה גבוהה);

(2) מוסד שקיבל תעודת היתר או אישור לפי סעיף 21א לחוק המועצה להשכלה גבוהה;

(3) מוסד שהתואר שהוא מעניק הוכר לפי סעיף 28א לחוק המועצה להשכלה גבוהה;

"המועצה להשכלה גבוהה" – כמשמעותה בחוק המועצה להשכלה גבוהה.

(תיקון מס' 18)
תשס"ו-2006

2. (א) המדינה, כל תאגיד ממלתי, מועצה דתית, קופת חולים ומוסד להשכלה גבוהה, לא תקשרו בחוזה לביצוע עיסקה בטובין או במקרקעין, או לביצוע עבודה, או לרכישת שירותים, אלא על-פי מכרז פומבי הנותן לכל אדם הזדמנות שווה להשתתף בו.

(תיקון מס' 18)
תשס"ו-2006
חובת מכרז
(תיקון מס' 8)
תשנ"ז-1996
(תיקון מס' 9)
תשנ"ח-1998
(תיקון מס' 14)
תשס"ג-2002
(תיקון מס' 18)
תשס"ו-2006

(ב) לא יפלה עורך המכרז בין מציעים מחמת מוגבלות, מין, נטיה מינית, מעמד אישי, גיל, הורות, גזע, דת, לאומיות, ארץ מוצא, השקפה או חברות במפלגה; בסעיף קטן זה, "מוגבלות" – לקות פיסית, נפשית או שכלית כמשמעותה בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998.

(תיקון מס' 12)
תשס"ב-2002
(תיקון מס' 21)
תשע"ב-2012

(ג) לענין סעיף קטן (ב) –

(תיקון מס' 12)
תשס"ב-2002

(1) רואים כהפליה גם קביעת תנאים שלא ממין הענין;

(2) אין רואים בהבחנה המתחייבת מאופיו או ממהותו של המכרז, הפליה.

2א. (א) עורך מכרז לא יקבע תנאי להשתתפות של מציע במכרז, אלא אם כן התנאי מתחייב מאופיו או ממהותו של המכרז.

תנאים להשתתפות
במכרז
(תיקון מס' 19)
תשס"ח-2008

(ב) קבע עורך המכרז תנאי בנושא מן הנושאים המנויים בטור א' לתוספת, המצב דרישה מחמירה יותר מהאמור בטור ב' לתוספת, או תנאי הדורש ניסיון מוכח בעבודה עם עורך המכרז או עם גופים אחרים המנויים בסעיף 2, ינמק את החלטתו במסמכי המכרז.

(ג) שר האוצר, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לשנות, בצו, את התוספת.

2ב. (א) בסעיף זה –

עידוד נשים בעסקים
(תיקון מס' 15)
תשס"ג-2002

"אישור" – אישור של רואה חשבון כי בעסק מסוים אישה מחזיקה בשליטה וכי לא התקיים אף אחד מאלה:

(1) אם מכהן בעסק נושא משרה שאינו אישה - הוא אינו קרוב של המחזיקה בשליטה;

(2) אם שלישי מהדירקטורים אינם נשים - אין הם קרובים של המחזיקה בשליטה;

"אמצעי שליטה" – כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981;

"מחזיקה בשליטה" – נושאת משרה בעסק אשר מחזיקה, לבד או יחד עם נשים אחרות, במישרין או בעקיפין, בלמעלה מ-50% מכל סוג של אמצעי השליטה בעסק;

"נושא משרה" – מנהל כללי, משנה למנהל כללי, סגן למנהל כללי, מנהל עסקים ראשי, וכל ממלא תפקיד כאמור בעסק אף אם תוארו שונה;

"עסק" – חברה הרשומה בישראל שמניותיה אינן רשומות למסחר בבורסה ולא הוצאו לציבור על פי תשקיף, או שותפות הרשומה בישראל;

¹ עפ"י תיקון מס' 14 יחול החוק גם על תאגיד מקומי. תיקון מס' 14 ייכנס לתוקף עם התקנת תקנות לענין עסקאות של תאגיד מקומי.

"עסק בשליטת אישה" – עסק אשר אישה מחזיקה בשליטה בו, ואשר יש לה, לבד או יחד עם נשים אחרות, היכולת לכוון את פעילותו, ובלבד שהתקיימו הוראות פסקאות (1) ו-(2) של ההגדרה אישור;

"קרוב" – בן זוג, אח, הורה, צאצא, ובן זוג של אח, הורה או צאצא;

"תצהיר" – תצהיר של מחזיקה בשליטה שהעסק הוא בשליטת אישה.

(ב) פורסם מכרז לפי הוראות חוק זה, ולאחר שקלול התוצאות, קיבלו שתי הצעות או יותר תוצאה משוקללת זהה שהיא התוצאה הגבוהה ביותר, ואחת מן ההצעות היא של עסק בשליטת אישה, תיבחר ההצעה האמורה כזוכה במכרז, ובלבד שצורף לה, בעת הגשתה, אישור ותצהיר.

3. שר האוצר, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, יקבע בתקנות הוראות לענין פטור מחובת מכרז להתקשרות בעיסקה עם מי שאינו תושב ישראל, או לענין עיסקה שביצועה נעשה מחוץ למדינה.

3א. (א) הממשלה רשאית לקבוע בתקנות, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, הוראות בענינים הבאים:

(1) העדפה של תוצרת הארץ ובכלל זה תוצרת אזור כמשמעותו בתקנות שעת חירום (יהודה והשומרון וחבל עזה - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ח-1967 (בחוק זה - אזור) ורכישת טקסטיל בעבור מערכת הביטחון והמשרד לביטחון הפנים, והכל אם יוצרה בידי אזרח ישראלי או תושב קבע בישראל, או בידי תאגיד הרשום בישראל;

(2) העדפה בשל התחייבות לשיתוף פעולה עסקי בינלאומי או לרכש גומלין בינלאומי, לרבות קביעת התחייבות לשיתוף פעולה עסקי בינלאומי או לרכש גומלין בינלאומי כתנאי להשתתפות במכרז, ולרבות קביעת דרישה כאמור בהתקשרויות המבוצעות שלא באמצעות מכרז;

(3) (פקעה).

(1א) בסעיף קטן זה, "אזורי עדיפות לאומית" – האזורים שנקבעו לפי סעיף 40 לחוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959 (להלן – חוק לעידוד השקעות הון), ואזורים אחרים שקבעה הממשלה, מעת לעת, לענין ההטבות לפי חוק לעידוד השקעות הון או לענין חוק זה.

(2) הודעה על קביעת אזורים אחרים לפי פסקה (1) תפורסם ברשומות.²

(2א) לענין חוק זה אזור התעשייה עטרות הוא אזור עדיפות לאומית ולענין תקנות חובת מכרזים (העדפת תוצרת מאזורי עדיפות לאומית), תשנ"ח-1998 (להלן - התקנות), יחולו הוראות אלה:

(1) יראו את אזור התעשייה עטרות כ"אזור קו העימות";

(2) לענין אזור התעשייה עטרות, ההגדרות "טובין מאזור קו העימות" ו"שירותים מאזור קו העימות" ייקראו כך: אחרי "מתגוררים דרך קבע באזור קו העימות" יבוא "בשטח השיפוט של עיריית ירושלים או באזור א".

(3) שר האוצר ושר הבטחון, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאים לקבוע, בכל הנוגע להתקשרויות של מערכת הביטחון, הוראות בענין העדפה של תוצרת מאזורי עדיפות לאומית והוראות לענין הגבלת מכרזים למציעים מאזורי עדיפות לאומית.

(4) הממשלה רשאית להחליט כי תינתן העדפה לתוצרת מאזורי עדיפות לאומית גם בנוגע להתקשרויות של משרדי ממשלה אחרים; העדפה לפי פסקה זו תינתן בהתאם לתקנות שיתקין שר האוצר, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

(ב) תקנות לפי סעיף קטן (א), ככל שהן חלות על חברה ממשלתית ועל חברת בת ממשלתית, יראו אותן כקביעה של הממשלה לפי סעיף 4(א) לחוק החברות הממשלתיות, תשל"ה-1975, והוראות החוק האמור יחולו לענין הקביעה.

² ר' י"פ תשס"ו מס' 5501 מיום 28.2.2006 עמ' 2088.

(ג) לענין סעיף זה –

(תיקון מס' 7)
תשנ"ה-1994

(1) "העדפה" - לרבות בדרך של פיצול ההתקשרות נושא המכרז, בין מציעים של תוצרת הארץ לבין מציעים של תוצרת שאינה תוצרת הארץ, או בין מציעים של תוצרת מאזורי עדיפות לאומית לבין מציעים של תוצרת שלא מאזורים כאמור, לפי הענין, והכל בתנאים, בשיעורים, ועל פי כללים שייקבעו בתקנות;

(2) "תוצרת הארץ", "תוצרת אזורי עדיפות לאומית" - כפי שייקבע בתקנות.

טייג להתקשרות
(תיקון מס' 7)
תשנ"ה-1994

3ב. הממשלה רשאית להורות בצו, באישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, כי המדינה או תאגיד ממשלתי לא יתקשרו בחוזה לביצוע עסקה כאמור בסעיף 2 עם מדינת חוץ מסוימת או עם ספק חוץ מסוים מטעמים שבמדיניות חוץ; הוראה כאמור תפורסם ברשומות, והיא לא תחול לענין מכרז שפורסם קודם לפרסומה; ניתנה הוראה כאמור לחברה ממשלתית או לחברה בת ממשלתית, יחולו הוראות סעיף 3א(ב).

פטור ממכרז, מכרז
סגור ודרכי עריכת
מכרז

4. (א) שר האוצר, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, יקבע בתקנות –

(1) סכומים או סוגי עיסקאות ונהלים לסיווג עיסקאות, שלגביהם, על אף האמור בסעיף 2 –

(א) לא תהיה חובה לערוך מכרז כלל;

(ב) לא תהיה חובה לערוך מכרז פומבי אלא מכרז סגור ותנאיו של מכרז כזה;

(2) סוגי עיסקאות שבהן תהיה ההשתתפות במכרז מותנית בתנאים שייקבעו;

(3) סוגי עיסקאות שבהן ניתן לנהל משא ומתן עם המציעים שהצעותיהם נמצאו מתאימות, וכללים לניהול המשא ומתן;

(4) צורת המכרזים ודרכי הזמנתן וקבלתן של הצעות מחירים, ואופן פרסומם של המכרזים ברבים;

(5) אופן הרכבתן ואישון של ועדות מכרזים, ואמות המידה לבחירת ההצעות המתאימות;

(6) הוראות מיוחדות ותנאים מיוחדים למכרזים לסוגיהם השונים של המוסדות והתאגידים שחוק זה חל עליהם;

(7) כל ענין אחר הנראה לו דרוש לשם ניהול תקין והוגן של עיסקאות ובמטרה להבטיח את קבלת ההצעות שיעניקו את מרב היתרונות למי שערך את המכרז.

(תיקון מס' 3)
תשנ"ג-1993

(ב) בתקנות לפי סעיף זה ייקבעו, בין היתר, פטורים מחובת מכרז להתקשרות הנדרשת בדחיפות למניעת נזק של ממש ולהתקשרות שלגביה נתקיימו נסיבות מיוחדות ונדירות המצדיקות עשייתה ללא מכרז, ותנאים למתן פטורים כאמור.

5. (א) לגבי עיסקאות של מערכת הבטחון, יבוא לענין סעיפים 3 ו-4 במקום שר האוצר, שר הבטחון בהתייעצות עם שר האוצר.

התקשרויות של
מערכת הבטחון,
תאגיד מקומי ומוסד
להשכלה גבוהה
(תיקון מס' 14)
תשס"ג-2002
(תיקון מס' 18)
תשס"ו-2006
(תיקון מס' 14)
תשס"ג-2002

(ב) ³ לגבי עסקאות של תאגיד מקומי, יבוא, לענין סעיפים 3 ו-4, במקום שר האוצר, שר הפנים בהתייעצות עם שר האוצר.

(ג) לגבי עסקאות של מוסד להשכלה גבוהה, לענין סעיפים 3 ו-4, במקום שר האוצר, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, יבוא שר החינוך ושר האוצר, בהתייעצות עם המועצה להשכלה גבוהה ובאישור ועדת החינוך התרבות והספורט של הכנסת.

(תיקון מס' 18)
תשס"ו-2006

5א. (א) תקנות לפי חוק זה ניתן לקבוע דרך כלל, לסוגי עיסקאות, או לסוגי הגופים המתקשרים.

תקנות
(תיקון מס' 3)
תשנ"ג-1993

(ב) תקנות לפי חוק זה יחולו ככל שאינן סותרות התחייבות של המדינה באמנה בינלאומית.

³ תוקפו של הסעיף הקטן 30 ימים מכניסתן לתוקף של תקנות לענין עסקאות של תאגיד מקומי.

6. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מהוראות כל דין אחר.
7. שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.
8. (א) תחילתו של חוק זה ביום כ"ה באייר התשנ"ג (16 במאי 1993).
(ב) שר האוצר יגיש לאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת תקנות כמפורט בסעיף 4 לפני תחילתו של חוק זה.
9. (א) חוק זה לא יחול על התקשרות כתוצאה –
(1) ממכרז פומבי או סגור, מפניה לקבלת הצעות או ממתן התחייבות, והכל אם נעשו לפני תחילתו של חוק זה בהתאם לכללים ולנהלים שהיו נוהגים לפני תחילתו של החוק;
(2) ממיימוש זכות ברירה הכלולה בחוזה שנכרת לפני תחילתו של חוק זה.
- (ב) עד כניסתן לתוקף של תקנות לפי סעיף 3א(א) פסקאות (1) או (2) או עד יום כ"ח בטבת תשנ"ה (31 בדצמבר 1994) לפי המוקדם, ולענין תקנות לפי סעיף 3א(א)(3) - עד כניסתן לתוקף או עד ליום ט"ו באייר התשנ"ה (15 במאי 1995) לפי המוקדם, ינהגו המדינה וכל תאגיד ממשלתי בכל העניינים המפורטים בסעיף האמור, לפי הענין, לפי הכללים והנהלים שהיו נוהגים לפני תחילתו של חוק זה.
- (ג) (בוטל).

שמירת דינים

ביצוע

תחילה
(תיקון מס' 1)
תשנ"ב-1992
(תיקון מס' 2)
תשנ"ג-1992

הוראות מעבר
(תיקון מס' 3)
תשנ"ג-1993

(תיקון מס' 7)
תשנ"ה-1994

(תיקון מס' 17)
תשס"ה-2005

(תיקון מס' 19)
תשס"ח-2008

תוספת

(סעיף 2א(ב))

טור א'	טור ב'
1. ותק -	דרישה כי למציע ותק של שנה בתחום הרלוונטי להתקשרות במכרז, או ותק בתחום כאמור השווה למשך ביצוע ההתקשרות המתוכנן, לפי הגבוה מביניהם; בכל מקרה, לא תעלה דרישה הוותק על חמש שנים.
2. ניסיון קודם -	דרישה כי המציע ביצע עבודה אחת קודמת בהיקף כספי או כמותי השווה להיקף העבודה שבמכרז, או כי המציע ביצע עד שלוש עבודות קודמות, שההיקף הכספי או העמותי של כל אחת מהן שווה למחצית ההיקף כאמור של העבודה שבמכרז.
3. היקף מחזור כספי -	דרישה כי למציע מחזור כספי שנתי בשיעור של כפל ההיקף הכספי השנתי המוערך לביצוע ההתקשרות שבמכרז, לכל היותר; דרישה כאמור תתייחס לכל היותר לכל אחת משלוש השנים שקדמו להתקשרות.
4. היקף ייצור או הספקה -	בחוזה לביצוע עסקה בטובין – דרישה להיקף ייצור או הספקה שאינה עולה על כפל ההיקף השנתי הנדרש במסגרת ההתקשרות; דרישה כאמור תתייחס לכל היותר לכל אחת משלוש השנים שקדמו להתקשרות.

יצחק מודעי
שר האוצר

יצחק שמיר
ראש הממשלה

דב שילנסקי
יושב ראש הכנסת

חיים הרצוג
נשיא המדינה